

V l á d n í n á v r h
ZÁKON
ze dne 2012,

kterým se mění zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

ČÁST PRVNÍ

Změna zákona o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů

Čl. I

Zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů, ve znění nálezu Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 476/2004 Sb., zákona č. 562/2004 Sb., zákona č. 563/2004 Sb., zákona č. 383/2005 Sb., zákona č. 112/2006 Sb., zákona č. 189/2008 Sb., zákona č. 274/2008 Sb., zákona č. 7/2009 Sb., zákona č. 41/2009 Sb., zákona č. 281/2009 Sb. a zákona č. 352/2011 Sb., se mění takto:

1. V nadpisu § 1 se slova „pro preventivně výchovnou péči“ nahrazují slovy „středisek preventivních služeb“.
2. V § 1 odst. 1 se slova „školských zařízeních pro preventivně výchovnou péči, kterými jsou střediska výchovné péče“ nahrazují slovy „střediscích preventivních služeb“.
3. V § 1 odst. 3 se slova „školských zařízení pro preventivně výchovnou péči je“ nahrazují slovy „středisek je poskytovat preventivně výchovnou péči, a tím zejména“.
4. V § 2 se na konci odstavce 2 doplňuje věta „Zařízení poskytuje speciálně pedagogické a psychologické služby také ambulantní formou, a to dítěti, které pobývá mimo zařízení podle § 23 odst. 1 písm. a) až c).“.
5. V § 2 odstavec 4 zní:
„(4) Zařízení poskytují péči rovněž dětem, které nejsou občany České republiky a splňují podmínky stanovené zákonem o sociálně-právní ochraně dětí³⁾. Pokud tyto děti zejména z jazykových důvodů nemohou být umístěny do ostatních zařízení, poskytují jim péči příspěvková organizace zřízená Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen „ministerstvo“), která může vykonávat činnosti všech zařízení uvedených v odstavci 1; není-li zřízena, zřizují se pro tyto děti samostatná oddělení v rámci jednotlivých zařízení podle odstavce 1.“.
6. V § 2 odst. 6 se za slovo „může“ vkládají slova „na základě žádosti“ a slova „a to za podmínek sjednaných ve smlouvě mezi nezaopatřenou osobou a zařízením“ se

nahrazují slovy „podle smlouvy uzavřené mezi nezaopatřenou osobou a zařízením nejpozději do 1 roku od ukončení ústavní výchovy nebo ochranné výchovy“.

7. V § 2 odst. 12 se slova „ústavu sociální péče⁵⁾“ nahrazují slovy „zařízení sociálních služeb⁵⁾“.
Poznámka pod čarou č. 5 zní:
„⁵⁾ § 34 odst. 1 písm. c) až f) zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách.“.
8. V § 3 odst. 2 se slova „nebo střední odborné“ zrušují a věta druhá se nahrazuje větou „Pro děti, které nedosáhly základního vzdělání nebo základů vzdělání, zajistí zařízení vzdělávání podle příslušného vzdělávacího programu.“.
9. V § 4 odst. 3 se slova „či ve více budovách v jednom areálu zřídit nejméně 2 a“ nahrazují slovem „zřídit“.
10. V § 4 odst. 4 se slova „ , vzdělávacích nebo zdravotních“ zrušují.
11. V § 4 odstavce 5 a 6 znějí:
„(5) V dětském domově a v dětském domově se školou lze v jedné budově zřídit nejvíce 4 rodinné skupiny. Děti se do rodinných skupin zařazují se zřetelem na jejich výchovné potřeby.
(6) Zřizovatel zařízení může v odůvodněných případech stanovit nižší počet dětí v základních organizačních jednotkách podle odstavců 2 a 4, a to za předpokladu, že uhradí zvýšené výdaje na činnost zařízení“.
12. V § 5 odstavec 1 zní:
„(1) Diagnostický ústav přijímá děti s nařízeným předběžným opatřením, nařízenou ústavní výchovou nebo uloženou ochrannou výchovou, a na základě výsledků komplexního vyšetření, zdravotního stavu dětí a volné kapacity jednotlivých zařízení je umísťuje do dětských domovů, dětských domovů se školou nebo výchovných ústavů.“.
13. V § 5 odst. 5 se slova „nebo písemnou žádost o přijetí“ zrušují.
14. V § 5 odst. 6 se slovo „zpravidla“ nahrazuje slovem „nejvýše“.
15. V § 5 odstavec 8 zní:
„(8) Diagnostický ústav umísťuje dítě do dětského domova nebo dětského domova se školou na základě osobní dokumentace dítěte a bez jeho předchozího pobytu v diagnostickém ústavu
a) v případě dítěte mladšího 6 let,
b) v případě dítěte, které bylo v péči kojeneckého ústavu nebo zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc,
c) v případě dítěte bez poruch chování,
d) v případě dítěte s ukončenou diagnostikou, vypracovanou střediskem, nebo
e) v jiném odůvodněném případě.
Ukáže-li se dodatečně potřebné komplexní vyšetření, provede jej diagnostický ústav v zařízení, kam dítě umísťil. Ustanovení odstavce 7 není dotčeno.“.
16. V § 6 se odstavec 3 zrušuje.

17. § 7 se zrušuje.

18. V § 9 se odstavec 2 zrušuje.

Dosavadní odstavec 3 se označuje jako odstavec 2.

19. V § 10 odst. 1 se slovo „jsou“ nahrazuje slovy „mohou být“.

20. V § 14 odstavec 2 zní:

„(2) Výchovné ústavy se zřizují odděleně pro děti

a) s nařízenou ústavní výchovou,

b) s uloženou ochrannou výchovou,

c) které jsou nezletilými matkami, a pro jejich děti, nebo

d) které vyžadují výchovně léčebnou péči,

popřípadě se ve výchovném ústavu pro tyto děti zřizují oddělené výchovné skupiny.“.

21. V § 14 odst. 3 se slova „mladší 15 let“ nahrazují slovy „starší 12 let“.

22. V části první nadpis hlavy III zní:

„HLAVA III
STŘEDISKO“.

23. § 16 a 17 znějí:

„§ 16

(1) Středisko poskytuje služby klientům, jimiž jsou

a) děti s rizikem poruch chování či s již rozvinutými projevy poruch chování a negativních jevů v sociálním vývoji, případně zletilým osobám do ukončení přípravy na budoucí povolání, nejdéle však do věku 26 let,

b) osoby odpovědné za výchovu a pedagogičtí pracovníci,

c) děti, u nichž soud rozhodl o zařazení do terapeutického, psychologického nebo jiného vhodného výchovného programu ve středisku podle zvláštního právního předpisu^{7a)}.

(2) Středisko poskytuje tyto služby:

a) poradenské, spočívající v konzultacích a poskytování odborných informací a pomoci klientům, orgánům sociálně-právní ochrany dětí, jiným orgánům a organizacím podílejícím se na práci s dítětem a rodinou, zejména školám a školským zařízením,

b) terapeutické, za účelem urychlení integrace původní rodiny,

c) diagnostické, spočívající ve vyšetření úrovně klienta uvedeného v odstavci 1 písm.

a) a c) formou pedagogických a psychologických činností, na základě nichž vydává doporučení školám a školským zařízením,

d) vzdělávací, v jejichž rámci se zjišťuje úroveň dosažených znalostí a dovedností, posuzují se specifické vzdělávací potřeby v zájmu rozvoje osobnosti klienta uvedeného v odstavci 1 písm. a) a c) přiměřeně jeho věku, individuálním předpokladům a možnostem,

e) speciálně pedagogické a psychologické, směřující k nápravě poruch v sociálních vztazích a v chování a směřující k integraci osobnosti klienta uvedeného v odstavci 1 písm. a) a c) a rodiny,

- f) výchovné a sociální, vztahující se k osobnosti klienta uvedeného v odstavci 1 písm. a) a c), k jeho rodinné situaci a nezbytné sociálně-právní ochraně dětí,
- g) informační, spočívající ve zprostředkování kontaktů klientovi s jinými orgány a subjekty, které se podílejí na realizaci opatření sociálně-právní ochrany dítěte, nebo za účelem zajištění dalších poradenských nebo terapeutických služeb v zájmu klienta.
- (3) Středisko poskytuje služby podle odstavce 2 ve formě
- ambulantní,
 - celodenní,
 - internátní, a to nejdéle po dobu 8 týdnů, nebo
 - terénní, zejména v rodinném nebo školním prostředí klienta.
- (4) Středisko spolupracuje s pedagogicko-psychologickými poradnami, v případě klientů uvedených v odstavci 1 písm. a) a c) se zdravotním postižením i se speciálně pedagogickými centry, a v případě klientů uvedených v odstavci 1 písm. a) a c) s již rozvinutými poruchami chování s orgány sociálně-právní ochrany dětí a orgány, které se podílejí na prevenci sociálně patologických jevů a drogových závislostí.
- (5) Na tiskopisu a razítku používaných střediskem se místo názvu právnické osoby, která vykonává jeho činnost, uvádí pouze označení střediska.

§ 17

- (1) O službu střediska může požádat, jde-li o
- ambulantní službu, klient uvedený v § 16 odst. 1 písm. a) a c) starší 15 let, klient uvedený v § 16 odst. 1 písm. b) nebo příslušná škola nebo školské zařízení,
 - celodenní nebo internátní službu, zákonný zástupce klienta uvedeného v § 16 odst. 1 písm. a) a c) nebo zletilý klient uvedený v § 16 odst. 1 písm. a),
 - terénní službu v prostředí, které nezletilý klient uvedený v § 16 odst. 1 písm. a) a c) sdílí s osobou odpovědnou za jeho výchovu, tato osoba; v jiném prostředí osoba odpovědná za výchovu, klient uvedený v § 16 odst. 1 písm. a) a c) starší 15 let nebo příslušná škola nebo školské zařízení, pokud nebude zasaženo do práv osob sdílejících s klientem toto prostředí;
- právo klienta uvedeného v § 16 odst. 1 písm. a) a c) požádat podle zákona o sociálně-právní ochraně dětí⁷⁾ o pomoc při ochraně svého života a dalších práv není dotčeno.
- (2) Služby se poskytují až po písemném udělení informovaného souhlasu žadatele s jejich obsahem, způsoby a metodami provádění, očekávanými výsledky a s riziky poskytnutí i neposkytnutí. Informace se poskytují také klientovi, který není žadatelem.
- (3) Klientovi uvedenému v § 16 odst. 1 písm. a) se poskytují celodenní nebo internátní služby po doporučení vycházejícím z výsledků ambulantních služeb, a to témuž klientovi nejvýše dvakrát během jednoho roku. K žádosti o poskytnutí celodenních nebo internátních služeb se středisko vyjádří do 14 dnů od jejího obdržení.
- (4) Klienti, jimž se poskytují celodenní nebo internátní služby, se zařazují do výchovných skupin. Ve středisku lze v jedné budově zřídit nejvíce 3 výchovné skupiny; zřizovatel střediska může v odůvodněných případech stanovit vyšší počet výchovných skupin ve středisku. Výchovná skupina může mít nejméně 6 a nejvíce 8 klientů, a to s ohledem na jejich výchovné, vzdělávací nebo zdravotní potřeby.
- (5) Spolu s celodenními nebo internátními službami se klientům uvedeným v § 16 odst. 1 písm. a) a c) poskytuje stravování a ubytování, a to za úplaty na základě smlouvy mezi střediskem a zákonným zástupcem klienta nebo zletilým klientem. Výše úplaty se rovná výši nákladů na stravování určených podle zvláštního právního předpisu a výši nákladů na ubytování stanovených zřizovatelem. Úhradu je nutno provést před přijetím klienta do střediska, nedohodnou-li se strany jinak.

- (6) Služby střediska na základě rozhodnutí soudu o zařazení klienta uvedeného v § 16 odst. 1 písm. c) do terapeutického, psychologického nebo jiného vhodného výchovného programu ve středisku se poskytují s odchylkami tak, že
- a) středisko přijme do výchovné péče klienta i bez žádosti podle odstavce 1 nebo souhlasu podle odstavce 2,
 - b) formu služeb určí soud v rozhodnutí o zařazení klienta do příslušného výchovného programu,
 - c) středisko přijme klienta do péče i v případě, že k úhradě nákladů podle odstavce 5 před přijetím klienta do péče nedojde.“.

24. V § 18 odstavce 2 a 3 znějí:

„(2) Pedagogickým pracovníkem zařízení nebo střediska poskytujícího internátní služby může být pouze ten, kdo vedle předpokladů stanovených zákonem o pedagogických pracovnících^{8a)} splňuje předpoklad psychické způsobilosti.

(3) Psychická způsobilost se zjišťuje psychologickým vyšetřením. Psychická způsobilost se prokazuje

- a) před vznikem pracovního poměru k zařízení nebo středisku,
- b) v průběhu pracovního poměru v případě, že vznikne důvodná pochybnost o tom, zda pedagogický pracovník splňuje podmínku psychické způsobilosti, zejména při podezření na fyzické nebo psychické násilí na dětech; v takovém případě ředitel zařízení nebo střediska nařídí pedagogickému pracovníkovi podstoupit psychologické vyšetření a k tomu stanoví přiměřenou lhůtu.“.

25. V § 20 odst. 1 písm. o) se za slova „pedagogického pracovníka“ vkládá slovo „i“ a slova „ , , pokud nedošlo k zákazu nebo omezení v rámci opatření ve výchově stanovených tímto zákonem“ se nahrazují slovy „ ; pedagogický pracovník návštěvu nepřipustí, pokud byly dítěti zakázány nebo omezeny návštěvy podle § 21 odst. 1 písm. e) nebo pokud návštěva ohrožuje zdraví nebo bezpečnost,“.

26. V § 20 se na konci odstavce 1 tečka nahrazuje čárkou a doplňuje se písmeno q), které zní:

„q) na podporu a pomoc po ukončení pobytu v zařízení v souladu s cílem reintegrace dítěte do rodiny a společnosti.“.

27. V § 20 odst. 2 se písmeno c) zrušuje.

Dosavadní písmena d) až f) se označují jako písmena c) až e).

28. V § 20 odstavec 4 zní:

„(4) Na klienty uvedené v § 16 odst. 1 písm. a) a c) se vztahují ustanovení odstavce 1 s výjimkou písmen a) a o) a odstavce 2 s výjimkou písmene c).“.

29. V § 20 odst. 5 se slova „ , , s výjimkou ustanovení odstavce 2 písm. c)“ zrušují.

30. V § 21 odst. 1 se písmeno d) zrušuje.

Dosavadní písmena e) a f) se označují jako písmena d) a e).

31. V § 22 odst. 1 se slova „12 hodin“ nahrazují slovy „6 hodin“.

32. V § 23 odst. 1 písm. c) se slova „po splnění povinné školní docházky“ zrušují a slova „v souvislosti s jeho studiem nebo pracovním poměrem“ se nahrazují slovy „v souvislosti s jeho vzděláváním nebo zaměstnáním“.

33. V § 23 se za odstavec 1 vkládá nový odstavec 2, který zní:

„(2) Ředitel zařízení má dále právo

- a) požádat příslušný orgán sociálně-právní ochrany dětí o informace o poměrech v rodině dítěte, které bylo umístěno do zařízení, a je-li tomuto dítěti zprostředkovávána pěstounská péče nebo osvojení, také informace o postupu při tomto zprostředkování,
- b) na základě písemné žádosti nahlížet do spisové dokumentace vedené příslušným orgánem sociálně-právní ochrany dětí o dítěti umístěném v zařízení.“

Dosavadní odstavec 2 se označuje jako odstavec 3.

34. V § 24 odst. 1 písmeno i) zní :

„i) projednat předem opatření zásadní důležitosti se zákonnými zástupci dítěte a s orgánem sociálně-právní ochrany dětí, nehrozí-li nebezpečí z prodlení, a bezodkladně je informovat o provedeném opatření,“.

35. V § 24 odst. 1 písm. l) a v § 26 odst. 2 písm. b) se za slova „§ 23 odst. 1 písm. a)“ vkládají slova „až c)“.

36. V § 24 odst. 1 písmeno m) zní:

„m) zajišťovat realizaci programu rozvoje osobnosti dítěte a vést o něm záznamy.“.

37. V § 24 odstavce 2 a 3 znějí:

„(2) Ředitel zařízení je dále povinen

- a) vydat vnitřní řád zařízení,
- b) oznámit bezodkladně příslušnému diagnostickému ústavu změny v počtech dětí,
- c) předat dítě mladší 18 let po ukončení jeho pobytu v zařízení osobám odpovědným za výchovu nebo jiným osobám uvedeným v rozhodnutí, na jehož základě dochází k propuštění dítěte, nedošlo-li k předání dítěte dříve; současně těmto osobám předá věci, jež jsou ve vlastnictví dítěte,
- d) informovat nezaopatřenou osobu o možnosti podat žádost o uzavření smlouvy o prodlouženém pobytu v zařízení podle § 2 odst. 6,
- e) informovat soud pro mládež nebo státního zástupce, který podle zvláštního právního předpisu^{12a)} přenechal postižení mladistvého zařízení, o výsledku přijatých opatření,
- f) oznámit útěk dítěte Policii České republiky bezodkladně po jeho zjištění.

(3) Ředitel zařízení v oblasti státní správy rozhoduje o

- a) úhradě nákladů na zdravotní péči, léčiva a zdravotnické prostředky, které nejsou hrazeny ze zdravotního pojištění, pokud byla péče vyžádána zákonnými zástupci dítěte, podle § 2 odst. 7 písm. d),
- b) zamítnutí žádosti o poskytování plného přímého zaopatření podle § 2 odst. 6,
- c) umístění dítěte podle § 5 odst. 1,
- d) přemístění dítěte podle § 5 odst. 9,
- e) zamítnutí žádosti o povolení pobytu podle § 23 odst. 1 písm. a) nebo c),
- f) zrušení pobytu podle § 23 odst. 1 písm. d),

g) výši příspěvku na úhradu péče poskytované dětem nebo nezaopatřeným osobám v zařízeních podle § 27 až 29.“.

38. V § 24 se odstavec 4 zrušuje.

Dosavadní odstavce 5 a 6 se označují jako odstavce 4 a 5.

39. V § 24 se na konci textu odstavce 4 doplňují slova „a pokud nebude překročena výše povoleného počtu dětí uvedená ve školském rejstříku“.

40. V § 24 odst. 5 písmeno e) zní:

„e) po uplynutí doby trvání předběžného opatření nebo po jeho zrušení soudem.“.

41. V § 25 se slova „§ 24 odst. 1 písm. a), h), i) a m)“ nahrazují slovy „§ 24 odst. 1 písm. a), h) a i)“ a slova „§ 24 odst. 2 písm. a), d) a f)“ se nahrazují slovy „§ 24 odst. 2 písm. a), c) a e)“.

42. V § 26 odst. 1 se na konci textu písmene e) doplňují slova „nebo c)“.

43. V § 26 odst. 2 písm. b) se slova „§ 24 odst. 6 písm. a)“ nahrazují slovy „§ 24 odst. 5 písm. a)“.

44. V § 27 odst. 1 se věta poslední zrušuje.

45. V § 27 odstavec 2 zní:

„(2) V případě, že se zařízení nevyplácí přídavek na dítě, zvyšuje se příspěvek o 30 %.“.

46. V § 27 se odstavec 4 zrušuje.

Dosavadní odstavce 5 až 8 se označují jako odstavce 4 až 7.

47. V § 27 odst. 6 se věta druhá zrušuje.

48. V § 27 se doplňuje odstavec 8, který zní:

„(8) Částka příspěvku se zaokrouhluje na koruny směrem nahoru.“.

49. V § 28 odstavec 1 včetně poznámek pod čarou č. 20 a 21 zní:

(1) Rodiči, který doloží, že je on nebo osoba s ním společně posuzovaná příjemcem dávky pomoci v hmotné nouzi podle zákona o pomoci v hmotné nouzi²⁰⁾, se příspěvek nestanoví. Rodiči, který doloží, že po zaplacení příspěvku by jeho příjem nebo příjem s ním společně posuzovaných osob klesl pod součet částky životního minima podle zákona o životním a existenčním minimu²¹⁾ a částky normativních nákladů na bydlení podle zákona o státní sociální podpoře⁴⁾, se příspěvek stanoví v takové výši, aby mu uvedený součet zůstal zachován; pokud by takto stanovený příspěvek byl nižší než 100 Kč, nestanoví se.

²⁰⁾ Zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů.

²¹⁾ Zákon č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů.“.

50. V § 28 odst. 2 se slova „6 měsíců“ nahrazují slovy „12 měsíců“.
51. V § 29 odstavce 1 a 2 znějí:
„(1) Ze sirotčího důchodu¹⁶⁾ dítěte, které nemá jiný příjem, se na úhradu příspěvku použije nejvýše 10 %.
- (2) Z jiného příjmu dítěte, než je uveden v odstavci 1, se k úhradě příspěvku použije část příjmů převyšujících 50 % výše příspěvku, platné pro příslušnou věkovou kategorii, a to až do výše příspěvku.“.
52. V § 29 odst. 3 se slova „určeným podle § 27“ zrušují.
53. V § 30 odst. 1 se slova „ , pokud bylo dítě k pobytu přijato v době do 15 hodin“ zrušují.
54. V § 30 odst. 2 se slova „určený podle § 27“ zrušují.
55. V § 30 odst. 3 se slova „ , určená podle § 27,“ zrušují.
56. V § 31 odstavec 1 zní:
„(1) Dětem a nezaopatřeným osobám, kterým se poskytuje plné přímé zaopatření, náleží kapesné.“.
57. V § 31 odst. 2 se věta poslední zrušuje.
58. V § 31 odst. 4 se slova „v rámci limitů stanovených v odstavci 1“ zrušují.
59. V § 31 se doplňuje odstavec 5, který zní:
„(5) Částka kapesného se zaokrouhluje na desetikoruny směrem nahoru.“.
60. V § 32 odst. 1 se slova „ , a to až do výše odpovídající částce uvedené v § 27 odst. 2“ zrušují.
61. V § 33 se slova „§ 24 odst. 6 písm. b) a c)“ nahrazují slovy „§ 24 odst. 5 písm. b) a c)“ a slova „v hodnotě nejvýše 15 000 Kč“ se zrušují.
62. V § 34 odst. 1 písm. a) se za slova „dětské spolusprávy“ vkládají slova „ , pravidla oznamování útěku Policii České republiky včetně uvedení osoby oprávněné k převzetí dítěte po jeho vypátrání“.
63. V § 34 odst. 1 písm. e) se za slova „programu rozvoje osobnosti“ vkládají slova „ , ve kterém jsou vedeny zejména záznamy o plnění stanovených cílů,“ a na konci textu písmene e) se doplňují slova „nebo c)“.
64. V § 34 odst. 1 se na konci textu písmene g) doplňují slova „obsahující údaje podle § 22 odst. 4,“.
65. § 35 zní:

„ § 35

Ministerstvo provádí kontrolu nad dodržováním tohoto zákona. Působnost České školní inspekce vůči zařízením nebo střediskům není dotčena.“

66. V § 36 odstavec 1 zní:

„(1) Správní řád se nevztahuje na rozhodování podle § 11 odst. 3, § 13 odst. 3 a § 14 odst. 4.“

67. V § 36 odst. 3 se slova „§ 24 odst. 3 písm. b), c), e) a f)“ nahrazují slovy „§ 24 odst. 3 písm. b až f)“.

68. V § 38 odstavec 1 zní:

„(1) Do zařízení se nepřijímají děti,

a) které jsou pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky a podle stanoviska lékaře vyžadují odbornou zdravotní péči, kterou jim nelze poskytnout v rámci pobytu v zařízení, nebo

b) s psychiatrickým onemocněním, které nelze zvládnout výchovnými prostředky.“

69. § 40a se zrušuje.

70. V § 41 se na konci odstavce 1 tečka nahrazuje čárkou a doplňuje se písmeno i), které zní:

„i) standardy kvality pro preventivně výchovnou péči ve střediscích a standardy kvality pro výkon ústavní výchovy a ochranné výchovy v zařízeních.“

71. V § 41 se doplňuje odstavec 2, který zní:

„(2) Vláda stanoví nařízením

a) částky příspěvku za kalendářní měsíc v závislosti na věku dítěte nebo nezaopatřené osoby,

b) nejvyšší a nejnižší částky kapesného za kalendářní měsíc v závislosti na věku dítěte nebo nezaopatřené osoby,

c) nejvyšší hodnotu osobního daru k narozeninám, k úspěšnému ukončení studia a k jiným obvyklým příležitostem v závislosti na věku dítěte nebo nezaopatřené osoby,

d) nejvyšší hodnotu věcné pomoci nebo peněžitého příspěvku dítěti, jemuž byl ukončen pobyt v zařízení z důvodů uvedených v § 24 odst. 5 písm. b) a c).“

Čl. II

Přechodná ustanovení

1. Střediska výchovné péče a školská zařízení pro preventivně výchovnou péči podle dosavadních právních předpisů jsou středisky preventivních služeb podle zákona č. 109/2002 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona.
2. Zřizovatelé středisek preventivních služeb uvedou zřizovací listiny nebo jiné zakladatelské dokumenty do souladu se zákonem č. 109/2002 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, a to nejpozději do 12 měsíců ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona.

3. Počty rodinných skupin v dětských domovech a v dětských domovech se školou zavedené přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona uvede zřizovatel těchto zařízení do souladu s § 4 odst. 5 zákona č. 109/2002 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, a to do 5 let ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona.
4. Do nabytí účinnosti nařízení vlády podle § 41 odst. 2 zákona č. 109/2002 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, se při výpočtu výše příspěvku, výše kapesného, hodnoty daru k narozeninám, k úspěšnému ukončení studia a k jiným obvyklým příležitostem a věcné pomoci nebo výše peněžitého příspěvku dítěti, jemuž byl ukončen pobyt v zařízení z důvodů uvedených v § 24 odst. 5 písm. b) a c), postupuje podle dosavadní právní úpravy.

ČÁST DRUHÁ

Změna krizového zákona

Čl. III

V § 9 odst. 5 písm. a) zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění zákona č. 430/2010 Sb., se slova „školských zařízení pro preventivně výchovnou péči“ nahrazují slovy „střediscích preventivních služeb“.

ČÁST TŘETÍ

Změna zákona o ochraně veřejného zdraví

Čl. IV

V § 52 zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění zákona č. 274/2003 Sb., se slova „a preventivně výchovné péče“ nahrazují slovy „ , střediska preventivních služeb“.

ČÁST ČTVRTÁ

Změna zákona o matrikách, jménu a příjmení

Čl. V

V § 25 odst. 3 zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění zákona č. 239/2008 Sb., se slova „pro preventivně výchovnou péči^{9a)}“ nahrazují slovy „střediskům preventivních služeb^{9a)}“.

ČÁST PÁTÁ

Změna zákona o soudnictví ve věcech mládeže

Čl. VI

V § 93 odst. 1 písm. d) zákona č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), ve znění zákona č. 41/2009 Sb., se slova „středisku výchovné péče“⁷⁾ nahrazují slovy „středisku preventivních služeb“⁷⁾.

ČÁST ŠESTÁ

Změna zákona o dani z přidané hodnoty

Čl. VII

V § 48a odst. 4 písm. f) zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění zákona č. 261/2007 Sb., se slova „pro preventivně výchovnou péči, jakož i střediska výchovné péče,“ nahrazují slovy „střediska preventivních služeb“.

ČÁST SEDMÁ

Změna školského zákona

Čl. VIII

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění zákona č. 383/2005 Sb., zákona č. 112/2006 Sb., zákona č. 158/2006 Sb., zákona č. 161/2006 Sb., zákona č. 165/2006 Sb., zákona č. 179/2006 Sb., zákona č. 342/2006 Sb., zákona č. 624/2006 Sb., zákona č. 217/2007 Sb., zákona č. 296/2007 Sb., zákona č. 343/2007 Sb., zákona č. 58/2008 Sb., zákona č. 126/2008 Sb., zákona č. 189/2008 Sb., zákona č. 242/2008 Sb., zákona č. 243/2008 Sb., zákona č. 306/2008 Sb., zákona č. 384/2008 Sb., zákona č. 49/2009 Sb., zákona č. 227/2009 Sb., zákona č. 378/2009 Sb., zákona č. 427/2010 Sb., zákona č. 73/2011 Sb. a zákona č. 331/2011 Sb., se mění takto:

1. V § 7 odst. 5 se slova „školská zařízení pro preventivně výchovnou péči“ nahrazují slovy „střediska preventivních služeb“ a věta druhá se včetně poznámky pod čarou č. 1a zrušuje.
2. V § 8a odst. 1 písm. b) se slova „školského zařízení pro preventivně výchovnou péči“ nahrazují slovy „označení střediska preventivních služeb“.
3. V § 16 se na konci textu odstavce 5 doplňují slova „nebo středisko preventivních služeb“.
4. V § 16 odst. 9 se na konci textu věty druhé doplňují slova „nebo střediska preventivních služeb“.
5. V § 17 odst. 3 větě druhé, § 18 větě první, § 34 odst. 6, § 36 odst. 3 větě poslední, § 47 odst. 2 větě první a v § 49 odst. 2 větě první se za slova „školského poradenského

zařízení“ vkládají slova „nebo střediska preventivních služeb“.

6. V § 36 odst. 6 a v § 36 odst. 7 se slova „školském zařízení pro preventivně výchovnou péči“ nahrazují slovy „středisku preventivních služeb“.
7. V § 41 odst. 2 se na konci textu písmene h) doplňují slova „nebo střediska preventivních služeb“.
8. V § 48 se na konci textu odstavce 1 doplňují slova „nebo střediska preventivních služeb“.
9. V § 48a se na konci textu odstavce 2 doplňují slova „nebo střediska preventivních služeb“.
10. V § 119 se slova „pro preventivně výchovnou péči“ nahrazují slovy „ve střediscích preventivních služeb“.
11. V § 121 odst. 1 se za slova „typy školských zařízení“ vkládají slova „ , s výjimkou školských zařízení pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy a středisek preventivních služeb,“.
12. V § 143 odst. 2 se slova „nebo pro preventivně výchovnou péči“ nahrazují slovy „ , střediscích preventivních služeb“.
13. V § 169 odst. 2 písm. a) se slova „školská zařízení pro preventivně výchovnou péči“ nahrazují slovy „střediska preventivních služeb“.

ČÁST OSMÁ

Změna zákona o pedagogických pracovnících

Čl. IX

Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění zákona č. 383/2005 Sb., zákona č. 179/2006 Sb., zákona č. 264/2006 Sb., zákona č. 189/2008 Sb., zákona č. 384/2008 Sb., zákona č. 223/2009 Sb., zákona č. 227/2009 Sb., zákona č. 422/2009 Sb. a zákona č. 159/2010 Sb., se mění takto:

1. V § 5 odst. 1 písm. b) a písm. c) se slova „školských zařízení pro preventivně výchovnou péči“ nahrazují slovy „středisek preventivních služeb“.
2. V § 16 odst. 2 úvodní části ustanovení se slova „školském zařízení pro preventivně výchovnou péči“ nahrazují slovy „středisku preventivních služeb“.

ČÁST DEVÁTÁ

ÚČINNOST

Čl. X

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. září 2012.

Důvodová zpráva

Obecná část

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen „ministerstvo“) v rámci legislativních prací vlády na rok 2011 předkládá návrh zákona, kterým se mění zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy a ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů, a další související zákony.

Zcela zásadní změnou je předpokládané využívání preventivně výchovné péče ve střediscích preventivních služeb (přejmenované středisko výchovné péče) ve větším rozsahu, „destigmatizace“ středisek a snížení počtu dětí v ústavní péči tím, že bude kladen větší důraz na prevenci a poradenství. V souvislosti se zkracováním délky pobytu v zařízeních se také nově stanoví možnost poskytování speciálně pedagogických a psychologických služeb formou ambulantní péče dětem pobývajícím mimo zařízení na základě povolení ředitele zařízení, což předpokládá zvýšenou podporu pracovníků zařízení, vycházející z individuálních potřeb dítěte a ze spolupráce s jeho rodinným prostředím. Zákon také nově upravuje možnost na základě smlouvy poskytovat péči nezaopatřeným osobám, které již byly z ústavní péče propuštěny, ale jejich životní situace vyžaduje jejich přijetí zpět do zařízení, zejména v souvislosti s přípravou na budoucí povolání (např. studiem na střední nebo vysoké škole).

Upřesňuje se účel a cíle preventivně výchovné péče ve středisku preventivních služeb, které je samostatným školským zařízením. V souvislosti s poskytováním poradenských preventivních služeb střediskem je tato možnost zrušena u diagnostických ústavů, stejně jako možnost poskytovat dětem dlouhodobé pobyty. Tato úprava je založena na požadavku specializace jednotlivých typů zařízení, kdy diagnostický ústav je zaměřen výhradně na diagnostiku, popřípadě na následné metodické odborné služby směrem k zařízením. Současně se upravuje délka pobytu dítěte v diagnostickém ústavu, a to stanovením na nejvýše 8 týdnů.

Zákon upravuje specifikaci klientely výchovných ústavů. Z ustanovení je zřejmé, že výchovné ústavy jsou přednostně zřizovány pro jednotlivé kategorie dětí, případně je možné v rámci výchovného ústavu zřídit skupiny pro tyto kategorie, vždy však odděleně, a současně jsou zřizovány odděleně pro děti s uloženou ústavní výchovou a nařízenou ochrannou výchovou.

Část týkající se péče ve střediscích preventivních služeb konkretizuje účel poskytované preventivní péče, specifikuje příjemce preventivně výchovných služeb, a definuje služby střediska, jejichž cílem je poskytování všestranné preventivní pomoci, a to prvořadě formou ambulantní péče, se zaměřením na snížení závažnosti rizikového chování dětí. Vzhledem k službám poskytovaným na úrovni školských poradenských zařízení se zavádí i zde informovaný souhlas s poskytnutou službou v souladu s dalšími právními předpisy.

Zákon také upravuje oblast práv a povinností ředitelů zařízení, kdy se jim rozšiřují jejich kompetence v zajišťování záležitostí dětí v souladu s jejich zájmem. V zájmu spolupráce s orgánem sociálně právní ochrany dětí je jim nově umožněno

požadovat informace o rodinných podmínkách dětí umístěných do zařízení, nahlížet do spisové dokumentace dítěte a při rozhodování o důležitých opatřeních vůči dítěti tyto postupy konzultovat.

Zavádí se nový systém stanovení peněžitých částek, z nichž je vypočítáván příspěvek na úhradu péče, kapesné, hodnoty osobního daru a věcné pomoci nebo jednorázového peněžitého příspěvku při ukončení pobytu v zařízení. Zvolené řešení spočívá ve vypuštění konkrétních částek ze zákona a v jeho stanovení nařízením vlády; do doby vydání nařízení se bude postupovat podle stávajících ustanovení zákona.

Vzhledem k úpravě působnosti střediska je nezbytné tuto skutečnost upravit i ve školském zákoně a terminologicky i v dalších právních předpisech.

V souvislosti s některými navrhovanými změnami jsou také stanovena přechodná opatření, upravující lhůty pro provedení změn a upřesnění působnosti školských zařízení zřízených podle dosavadních předpisů.

Navrhovaná novela nemá dopad na státní rozpočet. Předpokládá se, že bude docházet k využití stávajících finančních prostředků poskytovaných na institucionální péči, postupným snižováním kapacit zařízení a současně rozšiřováním kapacit středisek.

Navrhovaná novela nemá dopad ani na vztah k rovnosti mužů a žen. Je v souladu s platnou právní úpravou a s ústavním pořádkem České republiky, je slučitelná s předpisy Evropské unie a s mezinárodními smlouvami a právními předpisy, dotýkajícími se upravované oblasti, jimiž je Česká republika vázána.

I. SOULAD S ÚSTAVNÍM POŘÁDKEM A HODNOCENÍ DOPADŮ NA DALŠÍ OBLASTI

Předložený návrh je v souladu s ústavním pořádkem České republiky. Z hlediska principu rovnosti mužů a žen je návrh neutrální. Navrhovaná právní úprava nesouvisí s problematikou ochrany životního prostředí a nemá na něj vliv. Návrh zákona nebude mít negativní dopady na podnikatelské prostředí.

II. SOULAD S MEZINÁRODNÍMI SMLOUVAMI, JIMIŽ JE ČESKÁ REPUBLIKA VÁZÁNA, A S PRÁVEM EVROPSKÉ UNIE

Předložený návrh zákona je v souladu s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána, zejména s principy vyplývajícími z Všeobecné deklarace lidských práv, Deklarace práv dítěte, Evropské úmluvy o výkonu práv dětí a Úmluvy o právech dítěte. Návrh zákona je v souladu s judikaturou Evropského soudu pro lidská práva. Zohledněny byly zejména rozsudky ve věci Wallová a Walla proti České republice ze dne 26. října 2006 a ve věci Havelka a ostatní proti České republice ze dne 21. července 2007, kde se dovozuje pozitivní povinnost státu poskytnout rodičům takovou pomoc při výchově dětí, která umožní jejich setrvání v rodině, pokud i přes materiální nouzi rodiny nejsou zpochybněny výchovné schopnosti rodičů a jejich citové vazby k dětem.

Návrh zákona nezpracovává do právního řádu České republiky předpisy Evropské unie a není s právem Evropské unie v rozporu, akty práva Evropské unie se na upravovanou oblast přímo nevztahují.

III. ZÁVĚREČNÁ ZPRÁVA Z HODNOCENÍ DOPADŮ REGULACE (RIA)

3.1 Důvod předložení

Zákon č. 109/2002 Sb. je v platnosti 9 let a v průběhu této doby byl několikrát novelizován. Největší změny byly přijaty novelou zákona č. 383/2005 Sb., která upravila např. užívání audiovizuálních systémů, výši úhrady na péči za pobytové služby střediska a podmínky pro zjišťování psychické způsobilosti. Dále se upravily práva a povinnosti dětí s uloženou ochrannou výchovou a práva a povinnosti ředitelů zařízení, a podmínky pro úhradu příspěvku na péči. V souvislosti se změnou správního řádu se stanovovaly podmínky pro správní řízení. Další novely byly podmíněny změnami jiných souvisejících zákonů.

Vzhledem k požadavkům z praxe ale i v souvislosti s trendy v systému péče o ohrožené děti vyvstala potřeba novelizovat některá ustanovení zákona. Pro návrh zákona byly shromážděny podklady z terénu z pohledu školských zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy i pro preventivně výchovnou péči, a z pracovních jednání pracovní skupiny, složené z odborníků ze zařízení, středisek, krajských úřadů a odborných asociací.

3.2 Konzultace

Podklady pro návrh zákona byly shromážděny z vyjádření a návrhů odborných pracovníků z dětských domovů, výchovných i diagnostických ústavů, krajských úřadů a odborných asociací, i ze zjištění České školní inspekce v rámci její kontrolní činnosti.

3.3.1 Návrh variant řešení

Varianta A. „Nulová“ varianta

Nulová varianta spočívá v nepřijetí novely zákona, čímž bude výrazně omezena možnost koncepčních změn v oblasti náhradní výchovné péče i preventivní péče v rámci školství, a další realizace péče nebude v souladu s podmínkami a požadavky stanovenými Národním akčním plánem péče o ohrožené děti a Rámcovou koncepcí MŠMT v oblasti transformace systému náhradní výchovné péče o ohrožené děti ve školských zařízeních pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy a pro preventivně výchovnou péči.

Varianta B

Varianta B znamená přijetí navrhované právní úpravy. Její přijetí a následná realizace jejích ustanovení výrazně zkvalitní systém poskytování preventivní

poradenské péče a náhradní výchovné péče ve školství a zdůrazní se potřeba ambulantních služeb před pobytovými službami.

3.3.2 Dotčené subjekty

Navrhovaná právní úprava bude mít dopad na síť školských zařízení pro preventivní péči i náhradní výchovnou péči, na pracovníky školských zařízení, na orgány sociálně právní ochrany dětí, na děti, klienty a jejich rodiny.

Smyslem novely je posílení preventivní poradenské složky a je kladen důraz na přednostní poradenskou ambulantní péči středisek i zařízení s tím, že je nutná potřeba spolupráce, podpory a pomoci rodinám dětí. Předpokládá se změna účelu stávajících zařízení směrem ke specializaci a zaměření na různé výchovné programy podle aktuálních potřeb klientely umístěné v zařízení. Stejně tak v rámci posílení preventivní složky bude postupně rozšiřována síť středisek i jejich nabídka služeb.

3.4 Vyhodnocení nákladů a přínosů

Varianta A by neumožnila zavádění nových koncepčních změn a přístupů v poradenském systému preventivní péče i náhradní výchovné péče. V případě nulové varianty nebudou akceptovány nové přístupy v systému péče o ohrožené děti, který je řešen mezirezortně a posunuje péči o tyto děti směrem k ambulantním službám, které mají vždy přednost před pobytovými.

Varianta B spočívající v přijetí navrhované právní úpravy umožní změny v systému školských zařízení, ve kterém se rozšíří síť preventivních poradenských zařízení tak, aby byla co nejvíce dostupná ohroženým dětem a jejich rodinám. Dojde k výraznému posílení preventivní složky, v jehož důsledku bude postupně docházet k omezování kapacit zařízení náhradní výchovné péče, resp. k jejich specializaci směrem ke konkrétním potřebám, např. pro výchovně léčebnou péči, pro drogově závislé, pro extrémní poruchy chování atd. Předkládaný návrh nezakládá potřebu navýšení finančních prostředků státního rozpočtu a nepřináší nárůst regulace. Stejně tak nemá přímý dopad ostatní veřejné rozpočty.

3.5 Návrh řešení

Navrhuje se přijetí varianty B.

3.5.1 Implementace a vynucování

Za implementaci právního předpisu zodpovídá ministerstvo a zřizovatelé školských zařízení pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy i středisek preventivních služeb. Ministerstvo v souvislosti s novelou zákona připraví návrhy nových vyhlášek vyplývajících ze zmocnění a novely vyhlášek dotýkajících se upravovaných změn.

3.5.2 Přezkum účinnosti

Ministerstvo ve spolupráci s dotčenými subjekty bude účinnost právního předpisu vyhodnocovat průběžně a opakovaně s cílem aktivně a smysluplně reagovat na konkrétní potřeby společnosti s přihlédnutím k potřebám systému péče o ohrožené děti.

A. Závěrečné shrnutí

Předkládaný návrh výrazně přispěje ke zkvalitnění a rozšíření poskytovaných služeb v systému preventivní a náhradní výchovné péče ve školských zařízeních.

B. Kontakt

Mgr. Michaela Hejná, odbor speciálního vzdělávání, prevence a institucionální výchovy MŠMT,
e-mail hejna@msmt.cz, tel. 234 811 425

Zvláštní část

K bodu 1 a 2

Dochází ke změně názvu střediska výchovné péče na středisko preventivních služeb, které dosud bylo jediným typem školského zařízení pro preventivně výchovnou péči. Protože činnost střediska bude nově v sobě zahrnovat nejen preventivně výchovnou péči, ale především poradenství, bude středisko samostatným druhem školského zařízení (s obdobným postavením jako konzervatoř, která je samostatným druhem školy). Systematika školského zákona neumožňuje podřadit jeden typ dvěma různým druhům školských zařízení. Ruší se tedy druh zařízení „školské zařízení pro preventivně výchovnou péči“ a zavádí se nový druh školského zařízení – středisko preventivních služeb (s tím souvisí změna školského zákona a dalších zákonů, kde se pojmy „středisko výchovné péče“ nebo „školské zařízení pro preventivně výchovnou péči“ vyskytují).

K bodu 3

Stanoví se primární účel péče ve střediscích, kterým je poskytování preventivně výchovné péče, a jeho cíl.

K bodu 4

Nově je definována možnost poskytování ambulantních služeb v ústavní výchově dětem pobývajícím mimo zařízení na základě povolení ředitele zařízení, smyslem ambulantních služeb je zejména zkrácení doby pobytu dítěte v zařízení a působení na vzájemné vztahy dítěte a jeho rodiny tak, aby mohla být dítěti zrušena ústavní výchova

a mohlo se vrátit do svého přirozeného prostředí. Novelizační bod neklade v žádném případě nároky na státní rozpočet. Základní normativní náklady na jedno dítě, které je vedeno v evidenci podle typu zařízení, se pohybují od 519 308,- v diagnostických ústavech po 293 238,- v dětských domovech. Vzhledem k tomu, že zařízení je normativně financováno na svou celkovou kapacitu bez ohledu na to, kolik dětí je fyzicky přítomno v zařízení, přičemž děti umístěné na pobyt mimo zařízení nebo v přechodném ubytování podle § 23 odst. 1 písm. a) nebo c) jsou vedeny v evidenci zařízení a toto zařízení nesmí překročit evidenční stav vlastní kapacity, jsou tyto náklady dostatečné na uhrazení mezd vysoce profesionálních a kvalitních služeb včetně všech ostatních nákladů spojených s cestovními náhradami a výdaji.

K bodu 5

Nová díkce ustanovení umožňuje, aby děti - cizinci, které zejména nemají problém se zvládnutím českého jazyka, mohly být zařazeny do běžných zařízení a nemusely být zařazeny v zařízení pro děti-cizince nebo v samostatném oddělení pro tyto děti (týká se např. dětí ze Slovenské republiky nebo dětí, které se narodily v České republice a česky hovoří).

K bodu 6

Ustanovení upřesňuje postup zařízení při poskytování dalšího pobytu zletilým osobám, připravujícím se na budoucí povolání, a to v případech, kdy po jejich propuštění ze zařízení nastanou okolnosti, pro které je nezbytné tento pobyt uskutečnit.

K bodu 7 a 8

Jedná se o terminologické změny v souvislosti se změnami v právních předpisech (školský zákon, zákon o sociálních službách).

K bodu 9

Zrušení minimálního počtu výchovných skupin sleduje moderní trend příklonu k málokapacitním zařízením.

K bodu 10

Upravují se kritéria pro společné umístění sourozenců, kdy by vzdělávací a zdravotní hledisko nemělo být rozhodující.

K bodu 11

V souladu s trendem příklonu k málokapacitním zařízením se upravuje počet rodinných skupin v dětských domovech a dětských domovech se školou a stanoví se kritéria, ke kterým se přihlíží při zařazování dětí do skupin. Dosavadní oprávnění ministerstva jako správního orgánu udělit výjimku z jakéhokoli počtu podle předchozích odstavců se nahrazuje oprávněním zřizovatele udělit výjimku pouze z nejnižšího počtu dětí ve výchovné skupině nebo v rodinné skupině, a to za předpokladu uhrazení zvýšených nákladů.

K bodu 12 - 15

Ustanovení upravují způsob přijímání dětí do diagnostického ústavu – vždy se jedná pouze o děti se soudním rozhodnutím, ruší se tedy možnost přijímat děti na žádost rodičů – tyto služby poskytují nově výhradně střediska preventivních služeb. Jedná se o optimalizační ustanovení s cílem snížení nákladů spojených s výdaji na financování institucionální výchovy. Diagnostický ústav tak již neposkytuje služby, jejichž skutečným důvodem může být materiální nedostatek žadatele.

V souvislosti se záměrem co nejméně zatěžovat dítě pobytem mimo rodinné prostředí se upravuje doba jeho pobytu v diagnostickém ústavu na nejvýše 8 týdnů za účelem jeho diagnostiky. V případech provedení následného nebo dalšího vyšetření bude toto provedeno již v zařízení, kam dítě bude diagnostickým ústavem umístěno.

Nově je také upravena a upřesněna možnost a podmínky administrativního umístění dětí do dětských domovů a dětských domovů se školou i způsob případné diagnostiky. Hlavním smyslem tohoto ustanovení je zabránit tomu, aby dítě bylo neoprávněně znovu zařazováno do diagnostického ústavu a aby se upřednostnilo administrativní umístění, neboť novela umožní provést diagnostiku diagnostickým ústavem také již v zařízení, kam je dítě zařazeno. Z odborného hlediska není vhodné, aby dítě s poruchou chování neustále měnilo režim a bylo vystavováno zátěžovým situacím, jimiž přemísťování do různých druhů zařízení nepochybně je.

K bodu 16

Ustanovení se ruší z důvodu jeho nadbytečnosti. Diagnostický ústav může poskytovat péči výhradně dětem na základě soudního rozhodnutí, bez rozdílu místa jejich útěku.

K bodu 17

Diagnostický ústav může nově poskytovat péči dětem výhradně na základě soudního rozhodnutí, nelze tedy umožňovat pobyt dětem na základě žádosti jejich rodičů – dobrovolný pobyt v rámci preventivní péče není nadále povolen. Jedním ze smyslů novely je oddělit výkon ústavní a ochranné výchovy od služeb poskytovaných střediskem, tedy zajistit, aby se nejprve poskytovala péče preventivní, a to v zařízeních tomu odpovídajících (tedy střediscích), nikoli aby docházelo ke kombinaci a prolínání typů služeb a klientů v rámci jednoho zařízení.

K bodu 18

Diagnostický ústav ze svého názvu i pojetí poskytované péče má realizovat výhradně diagnostické pobyty, z tohoto důvodu se ruší i možnost dlouhodobých pobytů, které byly dosud umožněny z důvodu dokončení studia nebo pro poskytování speciálních služeb dítěti nebo z jiných důvodů, pro které nebylo vhodné dítě přemístit. Jedná se o optimalizační ustanovení, neboť normativní náklady na pobyt dítěte v diagnostickém ústavu v současné době činí 519 308,-, přičemž dětské domovy, které poskytují stejné dlouhodobé pobyty spojené s přípravou na další zaměstnání, tedy se vzděláváním, realizují tuto službu v normativním nákladu 293 238,- na dítě a výchovné ústavy v nákladu 362 609,-.

K bodu 19

Vzhledem k optimalizaci zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy se umožňuje diagnostickému ústavu poskytovat péči dětem bez ohledu na jejich věk nebo pohlaví.

K bodu 20

Ustanovení zřetelněji specifikuje kategorie dětí se závažnými poruchami chování, pro které jsou zřizovány výchovné ústavy nebo oddělené výchovné skupiny.

K bodu 21

Ustanovení upřesňuje věkovou kategorii dětí, které je možné umístit do výchovného ústavu.

K bodu 22

Terminologicky se upravuje název Hlavy III, neboť v této hlavě již nebude upravena činnost diagnostických ústavů, ale pouze středisek preventivních služeb. Hlava II se tedy bude týkat zařízení (diagnostického ústavu, dětského domova, dětského domova se školou a výchovného ústavu), hlava III středisek.

K bodu 23

Nové znění konkrétně definuje účel a cíle střediska, okruh příjemců jejich služeb a formy těchto služeb; nově je upravena forma terénní. Zpřesňují se jednotlivé preventivní postupy při upřednostňování ambulantní péče před internátní, výslovně se zakotvuje institut informovaného souhlasu. Vymezuje se spolupráce střediska se subjekty a institucemi nejen v oblasti školství. Zavedení možnosti používat tiskopisy a razítka označená pouze činností střediska má zabránit „stigmatizaci“ klientů těch poskytovatelů preventivních služeb, kteří vedle činnosti střediska vykonávají i činnost zařízení a v písemné komunikaci dosud používali hlavičku s plným názvem právnické osoby, uvádějícím i činnosti zařízení.

Stanoví se počty klientů ve výchovné skupině a počty výchovných skupin v jednom středisku s možností udělení výjimky. Pro účelné využívání služeb celodenních a internátních služeb střediska se stanoví nejvyšší počet opakovaných pobytů klienta, a to na 2 v roce.

K bodu 24

Návrh upřesňuje schválenou poslaneckou novelu (č. 352/2011 Sb.) v tom smyslu, že psychickou způsobilost musí splňovat pedagogičtí pracovníci zařízení a střediska poskytujícího internátní služby, a dále že psychická způsobilost se prokazuje před vznikem nebo v průběhu pracovního poměru (nemusejí ji tedy prokazovat pedagogičtí pracovníci přijatí do zařízení nebo středisek na základě dohod konaných mimo pracovní poměr).

K bodu 25

Ustanovením je umožněno v oprávněných případech omezit styk dítěte s osobami, které by mohly nepříznivě ovlivnit jeho vývoj.

K bodu 26

Rozšiřují se práva dítěte o další nárok na pomoc pracovníků zařízení po propuštění dítěte ze zařízení.

K bodu 27 a 29

Ruší se ustanovení týkající se úhrady nákladů za dopravu z útěku z příjmů dítěte, a to z důvodu faktické nevymahatelnosti – vlastní příjmy má minimum dětí – a z důvodu administrativní náročnosti prováděného správního řízení.

K bodu 28

V souvislosti s rozšířením okruhu osob, které mohou být klienty střediska preventivních služeb, se upřesňují práva a povinnosti klientů-děti (uvedených v § 16 odst. 1 písm. a) a c)).

K bodu 30

Ustanovení se vypouští pro jeho nadbytečnost, neboť je v podobném znění obsaženo i v jiných ustanoveních odstavce.

K bodu 31

Zkracuje se doba, po kterou může být dítě nejdéle umístěno do oddělené místnosti, a to na 6 hodin. Vzhledem k tomu, že jeho umístění se děje především v zájmu jeho zklidnění a stabilizace psychického stavu dítěte, nedá se předpokládat, že delší doba by byla účinnější.

K bodu 32

Rozšiřuje se pravomoc ředitele ve smyslu povolování pobytu dítěte mimo zařízení v souvislosti s jeho vzděláváním i před dokončením povinné školní docházky, v rámci tohoto pobytu se předpokládá poskytování ambulantních služeb zařízením v rodině dítěte.

K bodu 33

Doplňuje se právo ředitele být informován o postupech orgánu sociálně-právní ochrany dětí v případě zprostředkovávání pěstounské péče či osvojení, a nahlížet do spisové dokumentace dítěte.

K bodu 34 až 40

Upravují se povinnosti ředitele, zejména ve smyslu oznamování či projednávání záležitostí týkajících se dítěte také s orgánem sociálně-právní ochrany dětí. Dále je ředitel povinen prokazatelně zaznamenávat plnění programu rozvoje osobnosti u jednotlivých dětí, vydat vnitřní řád zařízení a bezodkladně oznámit útěk dítěte Policii ČR. V souvislosti se změnami právním předpisů týkajících se délky předběžného opatření se mění i ustanovení o propuštění dítěte s předběžným opatřením.

K bodu 41

Změny souvisejí se změnami provedenými v § 23 a 24, jedná se pouze o přečíslování odkazů.

K bodu 42 a 43

Jedná se o změny v přečíslování v souvislosti s předchozím textem.

K bodu 44 až 61

Zavádí se nový systém stanovení peněžitých částek, z nichž je vypočítáván příspěvek, kapesné, hodnoty osobního daru a hodnoty věcné pomoci nebo jednorázového peněžitého příspěvku při ukončení pobytu v zařízení. Zvolené řešení spočívající ve vypuštění konkrétních částek ze zákona a jejich ponechání nařízení vlády odpovídá snaze o stanovení takového způsobu valorizace částek, který je jednotný (zahrnuje všechny částky, resp. hodnoty), pružný (nevyžaduje změnu zákona), jednoduchý (nevyžaduje složité výpočty); kromě toho odpovídá také aktuálním požadavkům úspor rozpočtových výdajů (valorizace, jejíž vzorec stanoví přímo zákon, probíhá automaticky, i přes případný nepříznivý ekonomický vývoj, zatímco valorizace, provedená novelou nařízení vlády, se musí vypořádat s legislativněprocesním požadavkem analýzy nákladů a přínosů).

Do doby vydání nařízení vlády se podle přechodného ustanovení postupuje při výpočtu částek podle dosavadní úpravy; přechodná použitelnost dosavadní právní úpravy platí samozřejmě i pro automatickou valorizaci příspěvku (u jiných částek, resp. hodnot automatická valorizace stanovena není).

K bodu 62 až 64

Ustanovení doplňují povinnou dokumentaci vedenou zařízeními, která upravuje pravidla oznamování úteků dětí, vedení záznamů o programu rozvoje osobnosti a průběhu pobytu dítěte zadrženého na útěku.

K bodu 65

Vzhledem k tomu, že ve školském zákoně jako normě svým způsobem obecné vůči zákonu č. 109/2002 Sb. obdobné ustanovení o ukládání pokut není obsaženo a dosud nebylo podle sankčního ustanovení vůbec postupováno, ponechává se pouze ustanovení o kontrole nad dodržováním zákona č. 109/2002 Sb., kterou provádí Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy.

K bodu 66

Ustanovení vymezuje vztah ke správnímu řádu – stanoví, na která rozhodování se správní řád nevztahuje s tím, že jinak obecně sám od sebe platí.

K bodu 67

Jedná se o přečíslování v důsledku dřívějších změn.

K bodu 68

V návaznosti na nejasný výklad údajů uvedených v dosud platné normě jsou v jednotlivých bodech přesněji uvedené kategorie dětí, které nenáleží do působnosti školských zařízení. Jedná se zejména o děti, které by pro své mentální, tělesné nebo duševní onemocnění měly být umístěny do příslušného zařízení sociálních nebo zdravotnických služeb. Naopak jsou z ustanovení vyjmuti bacilonosiči nebo děti

s karanténním opatřením, neboť takovým lze v rámci zařízení péči poskytnout nebo zajistit jejich hospitalizaci.

K bodu 69

Ustanovení týkající se úhrady nákladů vzniklých převezením dítěte zachyceného na útěku Policií ČR zpět do zařízení se ruší z důvodu jeho rozporu s § 26 odst. 4 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, kde je stanoveno, že tyto náklady je povinna hradit převezená osoba nebo její zákonný zástupce.

K bodu 70

V souvislosti s požadavkem na poskytování porovnatelné péče se vkládá zmocnění k vypracování vyhlášky, která bude stanovovat standardy kvality péče v zařízeních i střediscích.

K bodu 71

V souvislosti se zrušenými konkrétními částkami na úhradu péče, kapesného a věcné pomoci se nově upravuje stanovení těchto částek nařízením vlády, které částky může měnit v závislosti na ekonomických změnách.

K Čl. II

V přechodných ustanoveních se upravuje další působnost středisek výchovné péče v souladu s ustanoveními této novely. V souvislosti se změnami v počtu rodinných skupin v dětských domovech a v dětských domovech se školou se stanoví termín, ke kterému se tyto počty upraví. Rovněž v souvislosti se změnami částek na úhradu péče, kapesného a věcné pomoci se stanoví termín, do kterého se postupuje podle původních ustanovení zákona č. 109/2002 Sb.

K Čl. III – VII a IX

Dochází ke změně názvu střediska výchovné péče na středisko preventivních služeb, které dosud bylo jediným typem školského zařízení pro preventivně výchovnou péči. Protože činnost střediska bude nově v sobě zahrnovat nejen preventivně výchovnou péči, ale především poradenství, bude středisko samostatným druhem školského zařízení (s obdobným postavením jako konzervatoř, která je samostatným druhem školy). Systematika školského zákona neumožňuje podřadit jeden typ dvěma různým druhům školských zařízení. Ruší se tedy druh zařízení „školské zařízení pro preventivně výchovnou péči“ a zavádí se nový druh školského zařízení – středisko preventivních služeb.

K Čl. VIII

Ke změně školského zákona dochází v ustanoveních týkajících se původně uváděné preventivně výchovné péče, kdy se nově zavádí termín „středisko preventivních služeb“, které bude samostatným druhem školského zařízení. Významnou změnou je zakotvení možnosti, aby kromě školských poradenských zařízení posuzovala speciální vzdělávací potřeby žáků i střediska preventivních služeb a vydávala vyjádření nebo doporučení, která mají stejnou váhu jako vyjádření nebo doporučení školského poradenského zařízení

V Praze dne 21. prosince 2011

RNDr. Petr Nečas, v.r.
předseda vlády

Mgr. Josef Dobeš, v.r.
ministr školství, mládeže a tělovýchovy